

SMÅKRAFT AS
Postboks 7050
5020 BERGEN

Vår dato: 17.04.2018
Vår ref.: 201708021-11
Arkiv: 312
Deres dato: 12.12.2017
Deres ref.: Martin Vangdal

Saksbehandler:
Erik Roland

Småkraft AS - Søknad om lavere minste slukeevne for Måren kraftverk i Høyanger kommune i Sogn og Fjordane - NVEs vedtak

NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til å redusere minste slukeevne fra 500 l/s til 100 l/s i Måren kraftverk. Produksjonen vil øke med ca. 1,4 GWh/år samtidig som ulempene etter vårt syn er små.

Bakgrunn

BKK Produksjon AS fikk 20.04.2005 konsesjon etter vannressursloven § 8 til å bygge og drive Måren kraftverk i Høyanger kommune i Sogn og Fjordane. Etter klagebehandling i Olje- og energidepartementet (OED) ble NVEs vedtak om konsesjon opprettholdt 18.02.2008, med krav om økt slipp av minstevannføring. Kraftverket ble satt i prøvedrift i 08.10.2010 og overtatt av Småkraft AS 01.10.2017. Vassdragskonsesjonen ble overført til Småkraft AS 12.12.2017.

NVE mottok en søknad fra Småkraft AS, datert 12.12.2017, om tillatelse til å redusere minste slukeevne i kraftverket. Etter en vurdering av søknaden og tidligere konsesjonsbehandling, vurderte NVE at en begrenset høring av søknaden var tilstrekkelig.

Søknad

For å utnytte vannføringen i elva bedre, har Småkraft AS søkt om tillatelse til å redusere minste slukeevne fra 500 l/s til 100 l/s. Det er ikke foreslått endringer i største slukeevne på 2,5 m³/s eller slipp av minstevannføring. Multiconsult har laget et miljøfaglig notat til virkningene som endringen i slukeevne vil medføre.

Høring

Søknaden ble sendt på en begrenset høring den 11.01.2018 til Høyanger kommune, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Sogn og Fjordane fylkeskommune. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Høyanger kommune har ikke merknader til søknaden, men gjør oppmerksom på at kraftverket også fungerer som vannforsyning til bebyggelse og at denne funksjonen må opprettholdes.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane fraråder å redusere minste slukeevne i brev datert 02.03.2018:

«Vurdering

Måren kraftverk var eit omstridt prosjekt, og i høyringsfråsegna vår til konsesjonssøknaden meinte vi at utbygginga ville føre til «sterkt redusert vassføring i elva og periodevis tørrlegging av det fine fosselandskapet ved fjorden.» Etter utbygginga har fossen framleis verdi som landskapselement sett frå fjorden i periodar med mykje overløp over inntaksdammen.

Det går fram av søknaden at lågare minste slukeevne vil føre til lengre periodar med låg vassføring både sommar og vinter. Ved vassføringar mellom 0,4 m³/s og 0,8 m³/s i sommarhalvåret, og mellom 0,24 m³/s og 0,4 m³/s i vinterhalvåret, vil elva berre ha minstevassføring. Tal døgn der vassføringa i elva varierer naturleg opp til summen av minste slukeevne og minstevassføringa, er venta å verte redusert frå 87 til 18 i vått år, frå 181 til 98 i middels år, og frå 246 til 186 i tørt år (tabell s. 3 i søknaden).

Multiconsult har vurdert at planendinga vil få liten negativ konsekvens for landskap og friluftsliv. Om vinteren er det lite ferdsl på Sognefjorden, medan om sommaren vil «fjernvirkningen av en reduksjon i vannføringen fra eksempelvis 700 l/s til 300 l/s vurderes som liten. Nærvirkningen av en slik vannføringsreduksjon vil normalt være vesentlig større, men i dette tilfellet er den berørte elvestrekningen svært lite synlig for de som ferdes langs vegen nede ved fjorden (kun en kort strekning av elva er synlig fra broa) eller langs vegen opp mot Måredalen/Flatebø (kun ca. 40 m av den berørte elvestrekningen er synlig fra denne veien).» (s. 2 i notatet).

Vi vil understreke at fossen er godt synleg frå ferje (Nordeide-Måren-Ortnevik) og hurtigbåt (Sogndal-Bergen), som begge går nær Måren og eventuelt stoppar på bestilling. Vidare påpeika vi i konsesjonsprosessen at det kunne vere potensial for etablering av turistverksemd knytt til natur- og kulturlandskapet ved Måren.

Av terrestrisk naturmangfald er det primært fossefall, vintererle og vassdragstilknytte naturtypar, som vil vere sårbare ved reduksjon i vassføring. Multiconsult har vurdert at endringa vil få ubetydeleg konsekvens for fossefall og vintererle, og for naturtypelokaliteten fosseeng nedanfor Storefossen (vurdert til C-lokalitet før utbygging), på grunn av den eksisterande effekten av utbygginga. Når det gjeld akvatisk naturmangfald, seier Multiconsult at planendinga vil kunne «... medføre mer langvarige perioder med ugunstige forhold (lav vannføring, høy vanntemperatur, etc.) for fisk, evertebrater og vannplanter, men det er ikke påvist viktige verdier på disse områdene i elva og konsekvensene er derfor samlet sett vurdert som små.» (s. 3 i notatet).

I høyringsfråsegna til konsesjonssøknaden peikte vi på at utnyttingsgraden var høg (70 % av tilsiget), men denne vart noko redusert ved at den maksimale slukeevna vart redusert frå 2,5 m³/s til 2,25 m³/s, og at det vart fastsett vilkår om differensiert minstevassføring i konsesjonen. Maksimal slukeevne utgjør 126 % av middelvassføringa (oppgitt til 1,79 m³/s i konsesjonssøknaden), og dette er lågt samanlikna med mange småkraftverk som har fått konsesjon dei seinare åra. Med planendinga vil minimum slukeevne verte redusert frå 28 % til 5,6 % av middelvassføringa, og vert i nedre sjikt av det som har vore vanleg for småkraftverk. Auka vassutnytting i kraftverket vil redusere dynamikken i elva, men det nye slukeevneintervallet vil framleis liggje innanfor det som etter kvart har vorte vanleg nivå for småkraftverk.

Slukeevneintervall i ein kraftstasjon er ein viktig premis for å vurdere konsekvensar av utbygginga for allmenne interesser, og i konsesjonsprosessen vart prosjektet altså justert litt ned

for å finne rett balanse mellom kraftproduksjon og natur- og friluftsjnteresser. Vi meiner dette tilseier at det bør vere ein høg terskel for å auke vassutnyttinga til disfavour for allmenne interesser. Det er også uheldig med etappevis justering av eit kraftprosjekt, etter at konsesjonsvedtaket er fatta etter ei heilskapleg vurdering. Det må også takast omsyn til at ei eventuell planendring kan skape presedens.

Konklusjon

Ifølgje konsekvensnotatet vil planendringa få små konsekvensar for naturmiljø, landskap og friluftsliv, men det går også fram at slik vassføringsreduksjon normalt vil få nærverknadseffekt på landskapet. Vi meiner planendringa vil få konsekvensar for opplevinga av fossen frå ferje og hurtigbåt, som begge har rute nær land, og eventuelt stoppar i Måren. Redusert minste slukeevne vil i stor grad redusere dynamikken ved låge til moderate vassføringar, og det vert ei monaleg auke i tal døgn med berre minstevassføring.

Vassutnyttingsgraden for Måren kraftverk vart justert noko ned i konsesjonsprosessen, for å balansere kraftinteressene opp mot natur- og friluftsjnteressene. Vi meiner det vil vere uheldig å auke vassutnyttinga for å oppnå ein liten energiauke, når dette kan få konsekvensar for opplevinga av eit regionalt landskapselement.

Fylkesmannen rår frå at planendringa vert godkjend.»

Småkraft AS kommenterer følgende til uttalelsene i brev av 27.03.2018:

«Høyanger kommune

Småkraft AS er kjent med at elven brukes til drikkevannskilde. Minstevannføring i elven, i tillegg til restvannføring, vil bidra med nok vannmengde til å dekke elven som drikkevannskilde.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Endringen vil medføre noen flere dager med minstevannføring. Som det fremgår av miljørapporten er elven lite synlig på store deler av berørt elvestreng. Minstevannslippet er relativt høyt i forhold til middelvannføring, ca. 16%. I forhold til vanlig utnyttelse av vannmengder i dag er slukeevnen lav, mot dagens søknader med 200-250% slukeevne er Måren søkt om og konsesjonsgitt på 140%.

Endringen er liten og medfører ingen nye fysiske inngrep.

Småkrafts konklusjon

Samfunnsmessig er det en god utnyttelse å optimalisere eksisterende kraftverk. Endring på Måren medfører ingen nye tekniske inngrep.

BKK Produksjon AS har oppfattet gjeldende konsesjon til å ha en Q_{min} på 0,1 m³/s og ikke 0,5 m³/s.

Vi mener derfor NVE i den videre behandlingsprosessen må vektlegge de positive virkningene prosjektet vil medføre.»

NVEs vurdering

NVE har gjennom tidligere konsesjonsbehandling av søknad samt en begrenset høring av denne søknaden fått en god oversikt over eventuelle konsekvenser knyttet til utbyggingen og eventuell økt slukeevne i Måren kraftverk.

Hydrologi

Kraftverket ble satt i drift i 2010 med en peltonturbin med installert effekt på 5,0 MW og forventet årlig produksjon på 21 GWh. Minstevannføringen ble i konsesjonen satt til 300 l/s i perioden 15. mai – 15. september og 140 l/s resten av året.

Søker har fått utført en ny beregning for årlig tilsig basert på simulering med data fra målestasjonen Nessedalselvi for årene 1984-2016 og oppnådd produksjon siden kraftverket ble satt i drift. Tilsiget er estimert til 50 mill.m³ som er 13 % lavere enn i den opprinnelige konsesjonssøknaden. Dette gir en ny middelvannføring på 1,60 m³/s. Gjeldende konsesjon er gitt for en slukeevne på 2,5 m³/s som tilsvarer 156 % av denne middelvannføringen. Laveste slukeevne er 500 l/s.

Tabellen viser antall dager kraftverket må stå med minste slukeevne på henholdsvis 100 l/s og 500 l/s og med samme minstevannføring som i gjeldende konsesjon.

Antall dager kraftverket må stå	Tørt år	Middels år	Vått år
Antall dager med vannføring < minste slukeevne (100 l/s)+mvf.	186	98	18
Antall dager med vannføring < minste slukeevne (500 l/s)+mvf.	246	181	87

Driftstiden for kraftverket vil øke betydelig med lavere minste slukeevne, 69 dager i et vått år, 83 dager i et middels år og 60 dager i et tørt år slik at lavvannsperiodene blir vesentlig forlenget. Diagrammene som framstiller vannføringsvariasjoner nedstrøms inntaket i et tørt, middels og vått år, viser at vannføringsdynamikken på utbyggingsstrekningen vil bli redusert på middels og lave vannføringer.

Redusert minste slukeevne kan øke produksjonen med ca. 1,4 GWh i et middels år. Om lag 60 % av det nye beregnede tilsiget vil da bli utnyttet til kraftproduksjon. Sammenlignet med nyere konsesjoner er dette en forholdsvis lav utnyttelsesgrad.

Landskap og friluftsliv

I miljønotatet har Multiconsult vurdert at redusert minste slukeevne vil få liten negativ konsekvens for landskap og friluftsliv. I perioder med mye overløp over dammen har Storefossen en fortsatt betydelig opplevelsesverdi for de som ferdes på fjorden. Virkningen av økt fraføring av vann på lave vannføringer i elva vil være liten på avstand. Nærvirkningen vil normalt være vesentlig større for de som ferdes langs vegen nede ved fjorden, men det er bare en kort strekning av elva som er synlig fra brua eller langs vegen opp mot Måredalen/Flatebø.

Fylkesmannen uttaler at Storefossen fortsatt har verdi som landskapselement i perioder med mye overløp over inntaksdammen etter utbyggingen sett fra fjorden. Fossen er godt synlig fra ferje (Nordeide-Måren-Ortnevik) og hurtigbåt (Sogndal-Bergen), som begge går nær Måren og stopper på bestilling.

Olje- og energidepartement la vekt på hensynet til vassdraget med Storefossen som landskapselement ved fastsettelsen av minstevannføring i turistsesongen om sommeren. Beliggenheten gjør fossen synlig kun i en begrenset sektor ut over fjorden. I denne sektoren danner imidlertid fossen ved store vannføringer et betydelig landskapselement. Fossen er ikke synlig fra de fleste hytter og faste bosetninger i bygda Måren.

NVE vurderer at en redusert minste slukeevne vil ha noe negativ virkning på landskapet ved lave vannføringer i vassdraget, særlig om sommeren når det er båttrafikk på Sognefjorden med anløp i

Måren. Fossen er kun synlig i en smal sektor fra fjorden slik at effekten blir dempet. Ved middels og store vannføringer vil lavere slukeevne ikke medføre negative virkninger for landskap og friluftsliv.

Naturmangfold

Bunnfaunaen og elvetilknyttede fugler på utbyggingsstrekningen er ikke undersøkt. I miljønotatet skriver Multiconsult at i lavereliggende, sørvendte, kystnære områder som Måren starter fossekall og vintererle trolig hekkingen tidlig i april. Det antas derfor at lav minstevannføring tidlig på våren (140 l/s) har gjort den berørte elvestrekningen mindre aktuell som hekkelokalitet etter utbyggingen.

Mindre produktivt areal og drift av akvatiske insekter og evertebrater i vannstrømmen vil redusere næringstilgangen til fisk og elvetilknyttede fugler, men effekten vurderes i miljønotatet å bli liten med den omsøkte reduksjonen av slukeevnen.

NVE vurderer at lengre lavvannsperioder vil gi en tidvis reduksjon i produktivt areal for insekter og mindre drift av byttedyr for elvetilknyttede fugler om de fortsatt hekker i vassdraget, men virkningen blir i så fall svært liten.

I miljønotatet vurderer Multiconsult at den lille fosse-enga nedenfor Storefossen trolig ville bli gitt C-verdi før utbyggingen av vassdraget basert på nye faktaark for naturtyper fra 2014, men ikke etter utbygging. Minstevannføringen som slippes i dag, er ikke tilstrekkelig til å opprettholde fosseenga. Det antas at de fuktighetskrevene artene som fantes der før 2010 nå i stor grad er utgått og at fosse-enga er i ferd med å gro igjen med tørketålende arter. En omsøkt reduksjon i laveste slukeevne fra 500 l/s til 100 l/s vil medføre en liten reduksjon i de lave vannføringene. Det er derfor lite trolig at dette vil ha noen vesentlig påvirkning på det som er igjen av denne fosseenga.

NVE vurderer i likhet med Multiconsult at lavere minste slukeevne får ubetydelig konsekvens for terrestrisk naturmangfold.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om lavere minste i slukeevne for Måren kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljønotat, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

På utbyggingsstrekningen til Måren kraftverk er det ikke påvist viktige biologiske verdier med verdisetting. En eventuell utvidelse av kraftverket med redusert minste slukeevne vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE vurderer at den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet i vassdraget med redusert minste slukeevne i Måren kraftverk er begrenset, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet ettersom det ikke er funnet viktige naturverdier på utbyggingsstrekningen.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og vi mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt. Nye avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt tillatelse og NVE mener at disse ikke er dekket innenfor gjeldende konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Oppsummering

Med redusert minste slukeevne i kraftverket vil forholdene for landskap, friluftsliv og naturmangfold etter vårt syn fortsatt være akseptable på utbyggingsstrekningen. Redusert minste slukeevne vil gi en produksjonsgevinst på 1,4 GWh/år i fornybar energiproduksjon.

NVE kan ikke se at det er spesielle naturtyper, arter eller andre allmenne interesser som blir nevneverdig berørt av reduksjon i minste slukeevne. Vi mener at vilkårene i gjeldende konsesjon fortsatt vil ivareta de allmenne interessene knyttet til vassdraget i tilstrekkelig grad.

Konklusjon

NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til å redusere minste slukeevne fra 500 l/s til 100 l/s i Måren kraftverk. Produksjonen vil øke med ca. 1,4 GWh/år samtidig som ulempene etter vårt syn er små.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jmfør forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Høyanger kommune
SMÅKRAFT AS v/Martin Vangdal